

CMok 5/01/2015

Warszawa; 27.01.2015

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
w Warszawie
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa

Szanowni Państwo

W ramach konsultacji społecznych projektu aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju (aPWŚK) wraz z prognozą oddziaływania na środowisko tego dokumentu zgłaszamy szereg uwag i zastrzeżeń. Dotyczą one przede wszystkim istotnych braków merytorycznych w dokumentach przedłożonych do konsultacji.

Na wstępie należy zaznaczyć, że aktualnie w Polsce prowadzi się szereg prac na ciekach pod wspólną nazwą "prace utrzymaniowe", które polegają na odmulaniu, pogłębianiu cieku, wycince drzew i krzewów itp. Szacuje się, że w ostatnich trzech latach, w ramach tzw. prac utrzymaniowych prowadzonych przez Wojewódzkie Zarządy Melioracji i Urzędzeń Wodnych (WZMiUW), poprzez pogłębienie, czy wyrównanie przekroju poprzecznego koryta, mogło zostać w Polsce zdegradowanych kilka tysięcy km małych cieków.

Program wodno-środowiskowy kraju, który w swoim założeniu ma przybliżyć Polskę do osiągnięcia celów środowiskowych ustalonych zgodnie z zapisami art. 4 RDW, powinien bardzo wyraźnie zaadresować narastający w Polsce w ciągu ostatnich lat problem degradacji małych cieków przez tzw. prace utrzymaniowe. Niestety nie znaleźliśmy w dokumencie nawet wzmianki na ten temat. Ponadto kuriozalne wydaje się pominięcie JCWP rzecznych przy planowaniu działań należących do kategorii *Kształtowanie naturalnych warunków hydrodynamicznych* i *Kształtowanie naturalnych warunków hydrologicznych*. Kategorie działań: *Kształtowanie naturalnych warunków hydrodynamicznych* i *Kształtowanie naturalnych warunków hydrologicznych* (Tabela 3 Zestawienie działań dla JCWP i JCWPd w podziale na kategorie i grupy w Projekcie aPWŚK s. 17-18 oraz Załącznik 2) dotyczą jedynie JCW przejściowych i przybrzeżnych. W naszej opinii, działania te powinny również, a może przede wszystkim, zostać zaproponowane i wdrożone w odniesieniu do JCW rzecznych.

W tabeli 3 znajduje się również kategoria działania pn. *Kształtowanie stosunków wodnych oraz ochrona ekosystemów od wód zależnych (w tym morfologia i zachowanie ciągłości biologicznej cieków)*. To działanie, jak wynika z dokumentów i załączników, dotyczy przede wszystkim utrzymania lub odbudowy możliwości migracji ryb. Należy tutaj zwrócić uwagę, że ekosystemy zależne od wód to bardzo złożone pojęcie, nie ograniczające się jedynie do organizmów żyjących w wodzie. Uważamy, że w aPWŚK należy uwzględnić wszystkie ekosystemy związane z wodą, zaproponować dla nich konkretne działania ochronne oraz środki ich wdrażania. Zastosowana obecnie nazwa działania *Kształtowanie stosunków wodnych oraz ochrona ekosystemów od wód zależnych (w tym morfologia i zachowanie ciągłości biologicznej cieków)* wprowadza w błąd czytelnika dokumentu, sugerując, że

Spoleczna kontrola zarządzania ekosystemami rzecznyymi w Polsce – projekt w ramach programu Obywatele dla Demokracji

zaplanowano szereg działań mających na celu np. poprawę uwilgotnienia torfowisk, czy przywracanie naturalnych terenów zalewowych w dolinach rzek, podczas gdy Autorzy dokumentu pod tą, jakże pojemną nazwą, zawarli jedynie działania związane z poprawą drożności cieków, co zgodnie z samą nazwą tej kategorii powinno stanowić jedynie część obejmowanych przez nią działań.

Niepokojące jest również założenie Autorów dokumentów, wynikające pośrednio z analizy Załącznika 2 do aPWŚK, gdzie można zauważyć, że głównym zidentyfikowanym zagrożeniem wód, związanym z rolnictwem, jest dopływ biogenów. Należy tu podkreślić, że celem wspomnianych wcześniej "prac utrzymaniowych" prowadzonych przez WZMiUW jest m.in. utrzymanie właściwych stosunków wodnych dla rolnictwa. W efekcie prowadzonych prac przyspiesza się spływ powierzchniowy, a pogłębianie koryt cieków oraz usuwanie roślinności doprowadza do przesuszenia powierzchni terenu w wyniku zbyt głębokiego wcięcia doliny cieku. Działania takie identyfikujemy jako poważne zagrożenie dla wód, związane pośrednio z koniecznością prowadzenia działalności rolniczej. Nie zostały one uwzględnione w aPWŚK, mimo, że Autorzy dokumentu stwierdzają (s. 75): *Zrównoważone i wydajne rolnictwo zależne jest od dostępności zasobów wodnych, którymi należy gospodarować w sposób niepowodujący ich degradacji. Ten cel osiągnąć można poprzez ograniczenie spływu powierzchniowego, efektywniejsze wykorzystanie wód opadowych, utrzymywanie zadrzewień i zakrzaceń, jak również poprzez zwiększenie pojemności wodnej gleb.* Mimo stwierdzeń tego typu w części dokumentu dotyczącej dobrych praktyk, nie proponuje się żadnych działań, które mogą przyczynić się do osiągnięcia zrównoważenia w rolnictwie.

Nieuwzględnienie prac utrzymaniowych prowadzonych na ciekach w aPWŚK pociąga za sobą konsekwencje w postaci nieuwzględnienia oddziaływania tych prac na środowisko w prognozie oddziaływania aPWŚK na środowisko. W prognozie powinno rozważyć się oddziaływania skumulowane tych prac na stan/potencjał JCWP i zaproponować działania mające na celu zmniejszenie tej presji.

Podsumowując powyższe należy stwierdzić, że przekazane do konsultacji społecznej dokumenty tzn. projekt aPWŚK i prognoza oddziaływania na środowisko aPWŚK są zdecydowanie niekompletne. Naszym zdaniem w aPWŚK powinny znaleźć się zapisy dotyczące tzw. "prac utrzymaniowych" prowadzonych na ciekach, ich oddziaływania na środowisko oraz propozycje działań dla JCW, które będą narażone na nieosiągnięcie celów środowiskowych RDW w wyniku prowadzenia wspomnianych prac, wraz z oceną oddziaływania na środowisko zaproponowanych działań.

Z poważaniem

z up. Zarządu

Joanna Byrka-Polańska

Spoleczna kontrola zarządzania ekosystemami rzecznyymi w Polsce – projekt w ramach programu Obywatele dla Demokracji

